

Het is alle hens aan dek. Wanneer komen de vaccins? Hoe verdelen we ze over het hele land? Wie krijgt ze het eerst? Waar komen de vaccinatiecentra? Hoe zetten we die op poten? En wat doen we met al die desinformatie? Aan een gigantisch tempo hebben beleidsmakers, kabinetten, lokale besturen en nog heel wat andere sectoren zich de voorbije weken ingezet. Zodat op 1 maart de vaccinatiecampagne voor de brede bevolking écht van start kan gaan. We onderzochten hoe dat allemaal in zijn werk gaat.*

DE RACE TEGEN DE VACCINKLOK

Lokale besturen aan het roer van de vaccinatiecentra

95 Vlaamse vaccinatiecentra werden de voorbije weken in een razend tempo ingericht. De eerstelijnszones (ELZ) leiden samen met de lokale besturen de hele operatie in goede banen. Dokter Kris Bayens is voorzitter van de ELZ Kempenland en zorgt er met het hele team voor dat de twee vaccinatiecentra in hun regio op tijd klaar zijn.

*De redactie voor dit artikel is afgesloten op maandag 15 februari. Wijzigingen in timings en de vaccinatiestrategie zijn dus mogelijk.

TEKST
Eva Hugaerts
Kirsten Malfroid
Timothy Puype
Willem-Jan van Ekert

ILLUSTRATIE
Gudrun Makelberge

Plots krijg je de vraag om een vaccinatiecentrum te bouwen en aan te sturen in je regio. Dat is een hele uitdaging voor een piepjonge onderneming als een ELZ. “Maar je begint bij het begin ... met heel veel overleg”, lacht dr. Bayens. “We zitten samen met alle verantwoordelijken van de lokale besturen, zorgmedewerkers en andere betrokkenen. Die grote groep van meer dan 100 mensen is opgedeeld in zes werkgroepen. Eén groep kiest de locaties en regelt de installatie van de centra, een andere bekommert zich om de mobiliteit ernaartoe. Het is een zeer uitgestrekte zone. Een derde zorgt voor de inroostering van de zorgmedewerkers en de vrijwilligers.

Tot slot wordt het vaccinatieproces tot in detail uitgewerkt, zijn mensen dagelijks bezig met het opzetten van alle denkbare communicatie en houdt een werkgroep zich bezig met onze meest kwetsbaren zodat ook zij zeker aan een vaccin geraken. Zo’n 1.000 mensen hebben zich al aangemeld als vrijwilliger.” De eerste dry-run – met 60 vrijwilligers – op zondag 7 februari was een succes. “Met enkele kleine aanpassingen zijn we klaar om tot 2.000 mensen per dag te ontvangen, per vaccinatiecentrum. Als de levering van de vaccins het toelaat.”

De organisatie zit goed in elkaar, maar hoe word je van huisdokter in Ravels plots gebombardeerd tot voorzitter van een grote zone en verantwoordelijk voor alle vaccinaties in de omgeving? “In de zorgraad van de ELZ vertegenwoordig ik de huisartsen. Ik heb me ook ingezet voor de oprichting van de ELZ. Wij als huisartsen zijn vaak nauw betrokken bij de problematiek van zorg en welzijn bij onze burgers. Dat zijn goede argumenten voor de keuze van een voorzitter. Al vind ik dat iedereen de rol van voorzitter had kunnen opnemen.”

WZC: vaccinatie van een personeelslid

Jeanique Van De Velde (57), medewerker bij WZC Sint-Pieter in Lochristi, kreeg op vrijdag 29 januari 2021 haar tweede vaccinspuitje. “Ik keek er vooral naar uit omdat het onze vrijheid zal terugbrengen, en ook die van onze bewoners. Maandenlang hebben we ons ingezet om het virus buiten het woonzorgcentrum te houden. Nu we gevaccineerd zijn, kunnen we dat met een geruster hart doen. Het zal er ook voor zorgen dat we terug kunnen keren naar een meer normale werking en opnieuw spontaner mogen omgaan met onze bewoners, zonder dat we de hele tijd moeten bezig zijn met de coronaregels. Het voorbije jaar heeft ons getoond hoe belangrijk de kleine dingen zijn. Ik kijk ernaar uit om mijn familie en vrienden terug te zien. Ik ben ervan overtuigd dat we na dit alles meer zorg voor elkaar zullen dragen.”

Zes vragen over de coronavaccins aan infectioloog Erica Sermijn

3

Je zou het niet meteen verwachten, maar ook in ziekenhuizen moet het personeel gesensibiliseerd worden om zich te laten inenten. Erica Sermijn, infectioloog in het Algemeen Stedelijk Ziekenhuis in Aalst, helpt mee bij de interne vaccinatiecampagne. "Oorspronkelijk twijfelde één op vijf medewerkers. Ondertussen heeft 94 procent zich ingeschreven voor de prik. Degenen die het niet doen, geven verschillende redenen op: sommige collega's hebben onderliggende aandoeningen of reageerden in het verleden allergisch op een bepaald geneesmiddel. En dan is er nog een, gelukkig zeer kleine groep, die kritisch staat ten opzichte van vaccinaties in het algemeen en daardoor eerder het 'fake news' daarrond oppikt, zoals de mythes rond het messenger RNA."

IK HEB AL CORONA GEHAD, MOET IK NOG GEVACCINEERD WORDEN?

"Ja, zelfs al heb je immuniteit opgebouwd. De natuurlijke immuniteit is namelijk slechts tijdelijk. Een vaccinatie zorgt voor een langere en meer degelijke immuniteit. Het is logistiek ook quasi onmogelijk om bij de pre-vaccinatie ook nog eens iedereen te testen op antilichamen en om die groep mensen die er hebben dan als laatste te vaccineren."

WAAROM KAN IK NIET KIEZEN WELK VACCIN IK TOEGEDIEND KRIJG?

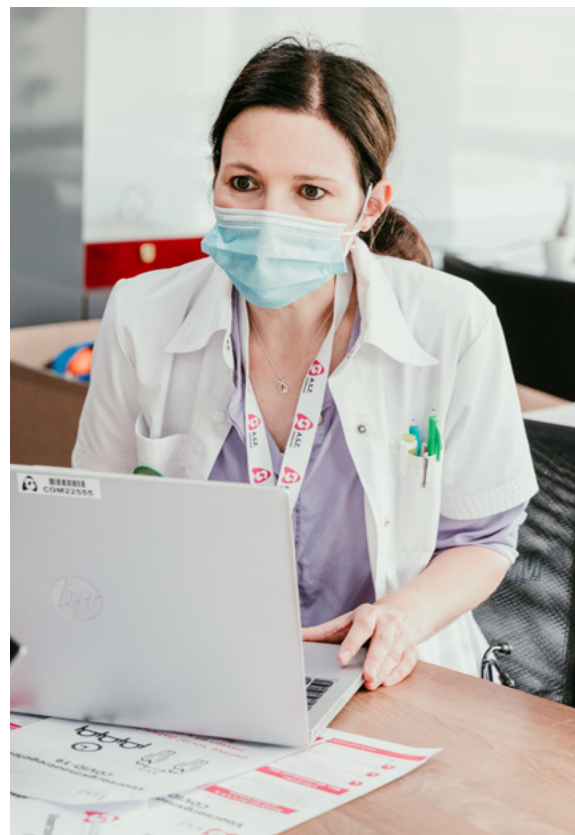
"Dat wordt door de overheid bepaald. Het hangt vooral af van wat er besteld is en wat er op welke termijn kan worden geleverd door de farmabedrijven. Ook hier geldt dat het logistiek ondoenbaar zou zijn om mensen de keuze te laten."

IK HEB EEN ONDERLIGGENDE AANDOENING, MAG IK WEL EEN VACCIN KRIJGEN?

"Absoluut. De taskforce van de overheid heeft onlangs een lijst opgesteld van allerlei onderliggende aandoeningen waardoor men ofwel meer vatbaar is voor een ernstig verloop van een covidinfectie, ofwel sneller vatbaar is voor het oplopen van die infectie. Die mensen krijgen voorrang op de algemene populatie jonger dan 65 jaar. Als je onderliggende aandoeningen hebt, is het dus net belangrijk om gevaccineerd te worden. Dat zijn mensen met onder andere diabetes, nierfalen, chronische hart- en longaandoeningen, kanker of met reumatologische ziekten die daarvoor geneesmiddelen moeten innemen die het immuunsysteem wat onderdrukken."

BEN IK NA MIJN TWEDE VACCIN DIRECT HELEMAAL VEILIG?

"Twee weken na het tweede vaccin ben je quasi volledig beschermd tegen de ziekte. Hoe lang die immuniteit duurt, weten we op dit moment nog niet helemaal."

© ASZ

DOSSIER VACCINS

We gaan er wel van uit dat er een langdurige immunerespons zal zijn. Er zijn al virusvarianten en er zullen er nog komen. COVID-19 is een RNA-virus, en dat soort virussen wijzigt relatief snel. Tot nu toe is gelukkig gebleken dat met name de mRNA-vaccins ook tegen de huidige varianten werken. Maar je mag dan wel beschermd zijn tegen de ziekte en daardoor minder zorgen voor een transmissie van het virus na je tweede vaccinatie, dat betekent niet dat het virus zich niet tijdelijk kan nestelen in jouw lichaam, in je neus bijvoorbeeld. Het gaat weliswaar onmiddellijk herkend worden door je afweersysteem, maar je zou het wel gedurende een aantal dagen kunnen doorgeven aan anderen. Er is nog onvoldoende bewijs dat de vaccinatie beschermt tegen overdracht van het virus. Daarom blijft het belangrijk om alle maatregelen te blijven volgen. Tot het moment komt dat 70 procent van de bevolking gevaccineerd is. Dan krijgt het virus het veel moeilijker om zich te verplaatsen."

WETEN WE AL WAT HET VACCIN OP LANGE TERMIJN MET ONS LICHAAM DOET?

"Het messenger RNA-vaccin is een techniek die al vele jaren bestudeerd en toegepast wordt, het gaat dus niet om een nieuwe technologie zoals vaak verkeerd wordt beweerd. Op basis van alle evidentie die er nu is, is er geen reden om te denken dat er nadelige effecten zijn op lange termijn. In het begin was er een richtlijn om het af te raden bij zwangerschap, zwangerschapswens of bij vrouwen die borstvoeding geven. Dat is ondertussen door de Hoge Gezondheidsraad aangepast. De voordelen voor die groep zijn vermoedelijk groter dan potentiële nadelen, waarvan men er dus van uitgaat dat die er niet zijn."

WELKE MISVATTINGEN ROND VACCINATIE VANG JE NOG OP?

"De mythe die je nu veel hoort is dat het effect zou hebben op de vruchtbaarheid. Daar is geen enkel bewijs voor. Dan zijn er nog mensen die geloven dat het een genetisch vaccin zou zijn of dat het een soort chip is die ingespoten wordt. Of dat het auto-immuunziektes kan uitlokken. Je hoort de gekste verhalen en die blijven maar de ronde doen op sociale media. Mensen die in het algemeen al wat twijfels hebben rond vaccinatie kunnen op die manier gemanipuleerd worden en meegaan in die verhalen. De vaccins werden op relatief korte termijn ontwikkeld omdat er voor de ontwikkeling gigantisch veel financiële steun vrijgemaakt werd en omdat de wetenschap zich hier massaal op gestort heeft. Alle noodzakelijke stappen konden sneller doorlopen worden maar dat gebeurde wel degelijk op een correcte 'evidence-based' wijze. De vaccinatie is een belangrijke dam tegen het virus en is de sleutel naar een hopelijk snel herwonnen vrijheid!"

"De natuurlijke immuniteit is slechts tijdelijk. Een vaccinatie werkt langer en beter."

Deze vrijwilligers helpen mee in de vaccinatiecentra

Diane Van Cauter (43), Lochristi

“Ik had de oproep voor vrijwilligers in het magazine van de gemeente gezien. Als secretaris van ACV Openbare Diensten vang ik allerlei verhalen op van onze militanten in de zorgsector. Zij hebben het echt niet gemakkelijk gehad. Daarom hoop ik dat er zo veel mogelijk mensen snel ingeënt kunnen worden. Ik was zelf verpleegkundige tot 2007, voor ik bij ACV aan de slag ging. Ik kan dus mijn steentje bijdragen met het zetten van vaccins, maar ze mogen me ook oproepen voor administratieve taken. Ik doe het beide met plezier.”

Dorien De Block (25), Kalmthout

“Ik ben momenteel werkzoekend, direct ook de reden waarom ik me heb aangemeld. Ik heb nu veel tijd voor vrijwilligerswerk. Maar er is ook een andere reden. Mijn ouders zijn 60-plussers en mijn papa is risicopatiënt. Ik kijk heel hard uit naar het moment dat zij hun vaccin krijgen. Meewerken in een vaccinatiecentrum is mijn manier om te helpen. Of het nu om administratie, coördinatie van het centrum of parkeerwachter gaat, ik zie het allemaal zitten. Ze zoeken vooral mensen die meer dan 18 uur per week kunnen helpen, perfect dus voor mij.

Lieve Poppe (72), Zele

“Mijn man en ik hebben ons samen opgegeven, nadat we de oproep zagen op de website van de gemeente. Tot zes jaar geleden was ik thuisverpleegkundige. In het vaccinatiecentrum van Hamme kan ik helpen met de medische taken. Hopelijk zie ik dan snel mijn kinderen

en kleinkinderen terug, want die mochten het voorbije jaar niet bij ons langskomen. Mijn man en ik zijn gelukkig gezond, maar het is lastig om je familie zo weinig te zien.”

Luc Popelier (63), Izegem

“Mijn vrouw Marleen en ik liepen tijdens de eerste golf corona op. Ik heb toen voor het eerst in mijn loopbaan onze bakkerij moeten sluiten. Mijn reukvermogen is nog altijd niet helemaal terug. Vorige zomer gingen we met pensioen. Onze vrijgekomen tijd wilden we graag inzetten als vrijwilligers. Via mijn kinesist hoorde ik van de actie ‘Help de helpers’. We schreven ons meteen in om te helpen bij de vaccinaties in de vroegere feestzaal van Izegem. Zodat alle jonge ondernemers van wie de zaak nu stil ligt snel weer kunnen opstarten

en jongeren terug een pintje kunnen drinken op café.”

Timo Van de Velde (29), Gent

“Als geriatr in opleiding werk ik momenteel in het Gentse Jan Palfijnziekenhuis. Een vriend stuurde me de oproep om je op te geven als vrijwilliger. Me inschrijven vond ik vanzelfsprekend. Ik help – in normale omstandigheden – ook als vrijwilliger in de medische posten op festivals en sportevenementen. Hoe het allemaal zal verlopen in het vaccinatiecentrum in Flanders Expo is nog niet duidelijk. Ik wacht in spanning de mails met extra informatie af.”

AZ Sint-Jan in Brugge is een van de 13 vaccinatiehubs in Vlaanderen

5

Toen het ziekenhuis op 11 december hoorde van het Agentschap Zorg & Gezondheid dat het een van de 13 hub-ziekenhuizen werd voor de levering van vaccins, was het voorbereid. Begin december had het al proactief twee diepvriezers aangekocht voor bewaring op -80°C. “Met 780 liter inhoud kunnen we daar gigantisch veel vaccins in opslaan”, vertelt hoofdapotheker-directeur Joris Van Kerckhove. “Tijdens de kerstvakantie spraken we samen met het Agentschap en de FAGG alle nodige procedures af om deze grote logistieke operatie op te zetten. Op 4 januari arriveerden de eerste vaccins en twee dagen later gingen de eerste leveringen de deur uit, naar de woonzorgcentra in de regio. Daarna starten we met de verdeling naar instellingen uit onder meer de gehandicaptenzorg, gevolgd door de vaccinatiecentra voor de algemene bevolking. Tot eind dit jaar is het hier nog alle hens aan dek, vermoed ik.”

“Dagelijks zijn een apotheker en twee apothekassistents bezig met de planning van de leveringen. Om te vermijden dat er verspilling is of de koude keten niet kan worden gerespecteerd, checken onze apothekers een dag voor de levering de situatie bij de woonzorgcentra.

Is er een uitbraak, zijn er mensen overleden waardoor we het aantal leveringen moeten herberekenen...? Als we de planning kennen, vragen we transporten aan via een app. De dag voor het transport ontdooiden we de flacons.”

Om alles in goede banen te leiden, is extra personeel nodig.

Joris: “Naast een extra apothekassistens zetten we ook meer beveiligingsmensen in om elk transport in het ziekenhuis te begeleiden. De federale politie begeleidt de transporteur tijdens de leveringen.” Ondertussen zijn ze al enkele weken bezig. Hoe loopt het? “In de media lees je soms dat het ‘te traag’ gaat, maar in de werkelijkheid gaat het om een gigantische logistieke operatie waar heel veel mensen 7/7 keihard hun best doen om alles goed te laten verlopen. Het is een huzarenstukje om met alle actoren gelijktijdig af te spreken. Wekelijks is er overleg tussen de hub-ziekenhuizen, het Agentschap en de transporteur om bij te sturen en te verfijnen. Het loopt week na week beter.”

Wel of geen voorrang voor essentiële diensten?

De vaccinatiestrategie rijdt een hobbelig parcours. Mensen die in essentiële diensten werken zouden sneller gevaccineerd kunnen worden dan de rest van de bevolking. Maar begin februari werd daarop teruggekomen door de interministeriële commissie, nadat de Hoge Raad van Preventie vond dat voorrang geven aan bepaalde beroepsgroepen toch niet aangewezen was.

De Hoge Raad van Preventie sprak zich echter alleen uit over de private sector. Met de mening van de sociale partners van de publieke sector werd geen rekening gehouden. Toch werden ook daar de gesprekken over voorrangsregels stopgezet. Geen prioritaire groepen meer dus, met uitzondering van de interventiediensten van politie omwille van de controles op het respecteren van de coronamaatregelen.

“Die logica valt niet te rijmen met de algemene overtuiging van wat essentiële beroepen zijn”, zegt Ilse Heylen, nationaal secretaris Bijzondere Korpsen voor ACV Openbare Diensten. “De brandweer maakt ontegensprekelijk deel uit van de eerstelijnszorg. Brandweerinterventies houden minstens een gelijkaardig risico in als die van andere eerstelijnsdiensten. En bij afwezigheid zal niemand hun taak overnemen. Logisch dat dit botst op verantwoordiging en onbegrip. We blijven daarom aandringen op een gesprek. Omwille van het belang van deze diensten in crisistijd en omwille van het respect voor deze diensten en voor wat ze elke dag doen.”

